

та масового відпочинку населення.

Пріоритетом матеріально-технічного забезпечення спорту повинно бути формування розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд з урахуванням запитів різних соціальних, професійних груп населення, їх інтересів та рівня спортивної підготовленості. Держава має створити привабливі економічні умови для залучення приватних інвестицій у розвиток матеріально-технічної бази сфери фізичної культури і спорту.

Розвиток приватного сектору сфери фізичної культури і спорту спрямовується на підвищення якості та розширення обсягу фізкультурно-спортивних послуг.

Саме тому у нинішніх соціально-економічних умовах належить істотно змінити підходи до рівня фінансування галузі фізичної культури і спорту. З цією метою віднайти нові джерела державного фінансування та їх наповнення, змінити підходи фінансування галузі з місцевого бюджету, активізувати залучення позабюджетних коштів. Для цього потрібно, розробити та прийняти правові акти для залучення фінансових та матеріальних ресурсів у сферу фізичної культури і спорту, домогтися створення достатнього багаторівневого та багатоканального фінансування закладів фізичної культури і спорту що дасть можливість істотно покращити ефективність їх роботи та зміцнення їх фінансового стану. Аналіз чинних нормативно-правових актів, з проблем фінансової політики держави в галузі фізичної культури і спорту, вказує на те що багато складових потребують оновлення відповідно реалій сьогодення, ринкових умов. Слід виробити стратегію фінансового забезпечення цієї галузі. Посилити роль фінансового контролю у ефективності використання виділених фінансових ресурсів.

Література:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993. № 3808-XII: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12> (дата звернення 16.02.21)
2. Імас Є. В., Мічуда Ю. П. Протиріччя економіки фізичної культури і спорту в перехідних суспільних системах. *Економіка та держава*. № 2. 2008. С. 41.

СПОРТ У ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ СУСПІЛЬСТВА

Єфімова А.В.

Науковий керівник: Кірсанов М.В., викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Спорт і фізична культура є органічною складовою національної економічної системи, об'єктом державного регулювання, фундаментом культурної політики держави.

Як складова частина суспільного життя, спорт може існувати тільки в тісному взаємозв'язку з усією політико-економічною системою суспільства.

У сучасному світі зростає розуміння ролі спорту як фактора вдосконалення природи людини і суспільства. Здоровий спосіб життя в цілому, фізична культура і спорт, зокрема, стають соціальним феноменом, об'єднуючою силою і національною ідеєю, сприяє розвитку сильної держави і здорового суспільства. Фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність спрямовані на те, щоб органічно поєднувати зусилля держави, його урядових, громадських і приватних організацій, установ і соціальних інститутів. Зараз ефективні моделі фізкультурно-спортивного руху створюються на нових економічних і правових відносинах, виступаючи в цілому політикою, спрямованою на взаєморозуміння, мир і дружбу між народами.

Спорт на всіх своїх рівнях є універсальним механізмом оздоровлення людей, способом їх самореалізації, самовираження і розвитку, а також засобом боротьби проти асоціальних явищ. Саме тому за останні роки різко зростає його місце в системі цінностей сучасної культури.

Світовий спортивний рух, складовою частиною якого є український спорт, стає одним з найпотужніших і масових міжнародних рухів. Серед українських спортсменів героями спорту є Андрій Шевченко, брати Клички, Василь Ломаченко, Яна Клочкова та багато інших. Коли вони стоять на п'єдесталах великих змагань, коли піднімається український прапор і звучить український гімн, ми відчуваємо гордість за нашу країну і отримуємо потужний заряд позитивних емоцій.

Існують дві взаємопов'язані сфери споживання спорту: активна і пасивна. Активне споживання – власна спортивна активність населення, непрофесійні заняття спортом. Пасивне споживання – спорт для глядачів, заснованих на інтересі населення до професійного спорту і спорту вищих досягнень. Тобто безпосередньо в цій сфері задіяно незначний відсоток населення країни, але це значною мірою впливає на популяризацію активного споживання спорту серед широких мас.

Державна політика в сфері спорту в більшій мірі продовжує здійснюватися на основі принципів, закладених в радянські часи. Однак розвиток спорту в ринковому середовищі істотно відрізняється від його розвитку в плановій економіці. За радянських часів спорт (особливо дитячо-юнацький) не мав такого мізерного фінансування, процес його розвитку був значно більш централізований (відсутність повноважень місцевої влади на створення спортивних шкіл) і в більшій мірі спрямований на досягнення найвищих результатів (мета – відбір кращих вихованців для комплектування збірних команд, а не спорт як розвага, масовість занять спортом). На сьогоднішній день в Україні в сфері спорту (в першу чергу, дитячо-юнацьких) спостерігається та ж підміна понять, що і в сферах освіти і медицини: при декларованій безкоштовності – насправді фактична необхідність значних вкладень коштів (особливо батьківських) для досягнення результатів і спортивного зростання. Обмеженість коштів в бюджетах різних рівнів вимагає

якнайшвидшого перегляду принципів фінансування всієї системи спортивних установ України.

Основні проблеми розвитку спортивних установ бюджетної сфери

1. Зарегульованість діяльності установ сфери спорту (ДЮСШ, ШВСМ та т. п.). – спрямованість роботи на виконання показників відповідних категорій для забезпечення подальшого фінансування, фіктивне збільшення даних; – вікові обмеження; – відсутність мотивації до залучення небюджетних джерел фінансування.
2. Недостатність фінансування, відсутність власних учебнотреніровочних баз, поганий стан спортивних об'єктів: – зведення до формальності всієї навчально-спортивної роботи за відсутності власних спортивних об'єктів або при їх поганому матеріальному стані; – неможливість об'єктивної оцінки якості навчально-спортивної роботи за відсутності реального змагального досвіду участі в республіканських і/або міжнародних турнірах. Дублювання фінансування бюджетами різних рівнів шкіл однакового спортивного профілю, «розпорошеність» фінансування: – наявність шкіл однакового спортивного профілю в різних сферах підпорядкування в одному місті (обласного, міського, «Динамо», «Колос», «Україна»); – 77% витрат на ДЮСШ становить заробітна плата і тільки 4% учбовоспортивна робота, як результат, школи фактично існують лише для виплати зарплат тренерам.

4. Конфлікт інтересів в роботі приватних спортивних клубів (секцій) і фінансуються з бюджетів різних рівнів спортивних установ; відсутність стратегій розвитку спортивних об'єктів, побудованих за бюджетні гроші: – новозбудовані спортивні об'єкти тягарем лягають на бюджети різних рівнів, які змушені їх утримувати, не маючи на те коштів і досвіду управління подібними об'єктами; – умовно-безкоштовні спортивні школи та секції фактично перешкоджають формуванню клубного руху, побудованого на добровільні внески. Як результат в цілому по країні: – відсутність високих спортивних результатів (за винятком деяких видів спорту) – відсутність масовості занять спортом і клубного руху.

Література:

1. Кроков К. Г. *Общественные и политические функции спорта. Взаимоотношения спорта и политики с позиций гуманизма*: Сб. ст. М.: Гуманитарный Центр «СпАрт», 2005. С. 149-161.
2. Шатилов А. Б. *Проблема взаимоотношений спорта и политики в XX-XXI в. Грани политического: политика и «сопредельные» поля*. М.: Гуманитарный Центр «СпАрт», 2003. С. 23-41.

ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ У ЛЕГКІЙ АТЛЕТИЦІ

Жухар А.М.

Науковий керівник: Курилко М.Ф., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет